

9 Αυγούστου 2014

Καινός άνθρωπος & το πρόσωπο - Υπόσταση

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Σύμφωνα με τον Κ. Σκουτέρη «η χριστιανική περί ανθρώπου διδασκαλία δεν είναι στην ουσία άλλο παρά θεολογία του ‘καινού ανθρώπου».[1] Ο «καινός» άνθρωπος ως προϊόν της οικονομίας του Θεού στην Κ.Δ. και ειδικότερα στη θεολογία του Παύλου, αντιδιαστέλλεται προς τον «παλαιόν» άνθρωπον (Ρωμ. 6:6, Κολ. 3:9, Εφεσ. 4:22), τον άνθρωπο της αμαρτίας.

Η μετάβαση από τον παλαιόν στον καινόν άνθρωπο γίνεται δια του μυστηρίου του Βαπτίσματος (Ρωμ. 6:3-6), το οποίο είναι η εν Χριστώ αρχή του καινού ανθρώπου. Η προσωπική πνευματική ζωή του καινού ανθρώπου συνίσταται στην εγκατάλειψη της «προτέρας αναστροφής» του «παλαιού ανθρώπου» (Εφεσ. 4:22), στην απάρνηση και τη νέκρωση των παθών του, στην «απέκδυση» του παλαιού και την «ένδυση» του νέου «εἰς ἐπίγνωσιν κατ’ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν» (Κολ. 3:9-10). Ο καινός άνθρωπος συνδέεται με το μυστήριο της Εκκλησίας (Κολ. 3:11), οικοδομείται μέσα στην Εκκλησία (Εφ. 2:15). Ο αυθεντικά καινός άνθρωπος είναι ο ίδιος ο Θεάνθρωπος (Εφ. 2:11-22), η δε αποκατάσταση του ανθρώπου είναι καρπός της χάριτος του Θεού και της ελευθερίας του ανθρώπου.[2]

Το πρόσωπο - Υπόσταση

Η έννοια του προσώπου οφείλει την ύπαρξή της στους Έλληνες Πατέρες της Εκκλησίας οι οποίοι α) επέφεραν «μια ριζική αλλαγή της (ελληνικής) κοσμοθεωρίας που απελευθέρωσε τον κόσμο και τον άνθρωπο από την οντολογική απολυτότητα του κοσμολογικού δεδομένου» και β) εισήγαγαν «μια οντολογική θεώρηση του ανθρώπου η οποία συνέδεσε το ‘πρόσωπο’ με το είναι του, τη μόνιμη και διαρκή ύπαρξή του, τον γνήσιο και απόλυτο εαυτό του».[3] Σύμφωνα με τον Μητροπολίτη Περγάμου Ιωάννη Δ. Ζηζιούλα, η ταύτιση της «υποστάσεως» με το «πρόσωπον» αποτέλεσε «επανάσταση στην ελληνική φιλοσοφία». Η ανάγκη της πατερικής θεολογίας να δώσει οντολογικό περιεχόμενο σε κάθε πρόσωπο της Αγίας Τριάδος (μέχρι τότε χρησιμοποιείτο ο όρος «υπόστασις», ο οποίος θα μπορούσε να ερμηνευθεί νεοπλατωνικά λόγω της χρήσης του και από τον Πλωτίνο) και ταυτόχρονα να διαφυλάξει αναλλοίωτες τις δύο βασικές βιβλικές αρχές (μονοθεΐα, οντολογική ετερότητα Θεού – κόσμου) οδήγησε στην ταύτιση των όρων «πρόσωπο» και «υπόσταση», με την ταυτόχρονη αποδέσμευση του δευτέρου από την «ουσία». Το «πρόσωπο» από «επίθεμα του όντος (είδος προσώπειου) που ήταν πριν, γίνεται το όν καθαυτό και συγχρόνως το συστατικό (η ‘αρχή’ ή η ‘αιτία’ των όντων».[4]

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της εργασίας “ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ: ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ” του θεολόγου Παναγιώτη Πολυχρονόπουλου.

[1] Κωνσταντίνου Β. Σκουτέρη, «Ο άνθρωπος κατά το λόγο της Θείας Οικονομίας»
, <http://www.apostoliki-diakonia.gr/bible/bible.asp?contents=themata/contents.asp&main=diafora&file=2.2.htm> (ανάκτηση 17/5/2013)

[2] Ο.π.

[3] Ιωάννης Δ. Ζηζιούλας, «Από το Προσωπείον», σ.294

[4] Ιωάννης Δ. Ζηζιούλας, «Από το Προσωπείον», σ.296-297